

◁ ۱. **بخشنده آبکنار، حمید. دیدگاه، درباره خدا:** تألیف اچ. پی. اوئن، استاد راه‌نما: دکتر امیرعباس علیزمانی، ۱۳۷۹، ۳۰۵ ص. کتاب‌نامه: ص ۳۰۵.

چکیده: خدا همواره موضوعی مهم برای اذهان بشری بوده است. مسئله شناخت خدا افزون بر اهمیت نظری و معرفتی آن، نقش اساسی در حیات آدمی ایفا می‌کند. بدیهی است از زمان گذشته تا حال دیدگاه‌های گوناگونی درباره وجود خدا و اوصاف او وجود داشته است، چنان که هر یک از ادیان و مکاتب، خدا را با اوصاف خاصی می‌شناسند و افعال ویژه‌ای را به او نسبت می‌دهند. این رساله، ترجمه و نقد دو فصل از کتاب دیدگاه‌ها درباره خدا اثر اچ. پی. اوئن است که مطالعه‌ای درباره اوصاف خدا است و عمدتاً به طرح دیدگاه‌های فلسفی

□

چکیده بخشی از پایان نامه‌های کارشناسی ارشد

دفاع شده در مرکز

تربیت مدرس دانشگاه قم

◇

گردآورنده: سرور صبوری

◇



درباره خدا می‌پردازد؛ وی بر آن است که تنها دیدگاه‌هایی را مطرح کند که معنای متمایزی از خدا ارائه می‌دهند و در عین حال قابل شرح و بسط عقلانی هستند.

در فصل اول، نویسنده ضمن تعریف و بیان خاستگاه تاریخی خدا باوری سنتی، به بررسی تفصیلی آن می‌پردازد؛ در فصل دوم، چهار اندیشه کلامی مهم یعنی اندیشه خدای متناهی، دیدگاه نوافلاطونی از خدا، همه - خداانگاری و الهیات پویشی بحث و نقد می‌شود. در فصل سوم با طرح دیدگاه اسلامی درباره خدا، برخی آموزه‌های این دیدگاه تبیین و نقد خواهد شد.



کلید واژه‌ها: خدا باوری سنتی، یگانگی خدا، (ثلاثیت)، تجسد، خالقیت، سرمدیت، بساطت خدا، تجرد خدا، قدرت مطلق خدا، علم مطلق خدا.



◁ **۲. کرمی قحی، محمد تقی.** الهیات اثباتی و الهیات تنزیهی (مقایسه میان نظریات ملاصدرا شیرازی و قاضی سعید قمی)

استاد راهنما: دکتر محمد ذبیحی، ۱۱۸ ص. کتاب‌نامه: ص ۱۱۶-۱۱۸.

چکیده: این رساله رویکردی دوباره و مقایسه‌ای میان نظریه سلب صفات (الهیات تنزیهی) و نظریه ایجاب صفات (الهیات ایجابی) است، این مقایسه و تطبیق در قالب طرح نظرها و اندیشه‌های دو اندیشمند بزرگ اسلام: صدرالمآلهین و قاضی سعید قمی صورت گرفته است. هم چنین با نگاهی اجمالی به آیات و روایات، برخی چالش‌های فراروی هر دو جریان را بررسی می‌کند.



کلید واژه‌ها: ثبوتیه، سلبیه، فعل، ذات، اضافه، حقیقیه، عینیت ذات و صفات تشکیک، الهیات سلبی، الهیات ایجابی.



◁ ۳. **عرب صالحی، خدا خواست.** تأثیر علل و اسباب معنوی در پدیده‌های مادی (با توجه به منابع اسلامی و اصل علیت): استاد راهنما: آیت الله انصاری شیرازی، ۱۸۰ص، کتاب‌نامه: ص ۱۷۸ - ۱۸۰.

چکیده: در این رساله، پس از تبیین موضوع و مفردات آن به بررسی تأثیر علل و اسباب معنوی در زندگی مادی انسان از دیدگاه قرآن کریم، روایات و سنت پرداخته است. هم چنین اصل علیت و چگونگی تلائم آن با علل معنوی بحث و بررسی می‌شود و ضمن پرداختن به اصل علیت و «قاعده الواحد» و «قاعده سنخیت بین علت و معلول» اثبات می‌شود که جریان علل و اسباب معنوی در چرخه اصل ضروری علیت بوده و در تنافی با آن نیست و نظریات و راهکارهای مختلف درباره علل معنوی نقد و بررسی می‌شود.

□

کلید واژه‌ها: ایمان، مباحله، دعا، حسنات، گناهان، علیت، قاعده سنخیت علت معلول، قاعده الواحد.



◁ ۴. **روحانی، محمدکاظم.** نقد و تحلیل آرا در باب کمال دین، استاد راهنما: دکتر احمد بهشتی، ۲۱۷ص، کتاب‌نامه: ص ۲۱۵ - ۲۱۷.

چکیده: این رساله به بررسی آرای چند تن از اندیشمندان مسلمان، از جمله علامه طباطبائی، مرتضی مطهری، دکتر سروش، محمد مجتهد شبستری، مهدی بازرگان و علی شریعتی درباره کمال دین پرداخته است. در میان دیدگاه هر کدام، ابتدا با ذکر مبانی و ادله آن تصویری از کمال دین ترسیم می‌شود و سپس نکاتی که مورد نقد و تأمل است، بررسی می‌شوند.

□

کلید واژه‌ها: جامعیت دین، اجتماعی بودن دین، حکومت، ولایت فقیه، ایدئولوژی، انسان، امت مدینه فاضله.



◁ ۵. **زمانی، سید صادق.** معناداری گزاره‌های دینی، استاد راهنما: امیرعباس
علیزمانی، ۱۳۷۹، ۲۴۹ص. کتاب‌نامه: ص ۲۴۴-۲۴۷.

چکیده: از قرن هفدهم به بعد امواج شدید تجربه‌گرایی و منطق‌گرایی با شدت و ضعف‌هایی، حوزه علم و معرفت‌بشری را دست‌خوش تغییر و منظور کرد، به طوری که در دهه ۳۰ قرن بیستم گروهی با عنوان حلقه دین، که بعدها به پوزیتیویسم و سپس به پوزیتیویسم منطقی اشتهار یافتند، تجربه را تنها معیار شناخت واقعیت‌ها می‌دانستند، به این شکل که اگر محتوای گزاره‌ای، به لحاظ تجربی تحقیق‌پذیر باشد، چنین گزاره‌ای از واقعیت خبر می‌دهد و معنادار خواهد بود و عکس این مسئله نیز صادق است و معناداری مقدم بر صدق و کذب است، بر این اساس مدعیات دینی و متافیزیکی و... چون به لحاظ تجربی تحقیق‌پذیر نمی‌باشند، بی‌معنا، غیر واقعی و مهمل هستند. پوزیتیویست‌ها ابتدا تحقیق‌پذیری را در اثبات‌پذیری شدید و سپس در تأیید‌پذیری و سرانجام، در ابطال‌پذیری خلاصه کردند. در مقابل این دیدگاه عکس‌العمل‌های متفاوتی صورت گرفت.

الف) گروهی معیار اثبات‌پذیری را پذیرفته و گزاره‌های دینی را تحقیق‌می‌دانستند؛ مانند جان هیک، با این تفاوت که معتقد بود اثبات در جهان آخرت تحقق پیدا می‌کند.

ب) گروهی معیار پوزیتیویست‌ها را رد کردند و گزاره‌های دینی را معنادار و معرفت‌بخش می‌دانستند؛ مانند متکلمان سنتی.

ج) عده‌ای معیار تحقیق‌پذیری را رد کردند و معیار دیگری به نام کارکرد وضع کردند که هر نخی دارای کاربرد باشد، معنادار است و زمان دین کارکرد خاص خودش را دارد. پس معنادار است.

مکتب پوزیتیویست‌ها تا اواخر دهه پنجاه به حیات خود ادامه داد و عاقبت از درون تهی شد و به تاریخ فلسفه پیوست.

□

کلید واژه‌ها: گزاره‌های دینی، معناداری، پوزیویسم، پوزینویسم منطقی، حلقه دین، پراگماتیسم، نظریه مطابقت، نظریه انسجام‌گروی، نظریه اصالت عمل، نظریه مصداقی معنا، نظریه ایده‌ای معنا، نظریه رفتارگرایانه معنا، نظریه تصویری معنا، نظریه



◁ ۶. **اسلامی، حسن.** دروغ در نظام اخلاق اسلامی، استاد راهنما: دکتر محسن جوادی، ۱۳۷۹، ۴۱۶ ص، کتاب‌نامه: ص ۴۰۹-۴۱۶.

چکیده: هدف بعثت پیامبر اکرم(ص) به کمال رساندن ارزش‌های اخلاقی است. یکی از محورهای بحث اخلاق اسلامی و شناخت ارزش نطق و درست به کار بستن زبان است. یکی از آفات زبان دروغ‌گویی است. در بخش اول این رساله پس از طرح پاره‌ای مباحث نظری درباره دروغ به بیان تعاریف گوناگون از دروغ در کتاب‌های لغت، تفسیر، فقه، ادبیات و عرفان، مفهوم دروغ مصلحت‌آمیز، دیدگاه‌های مختلف درباره دروغ‌های مجاز، نظرگاه کانت در این باره و معیار دروغ‌های مجاز می‌پردازد.

در بخش دوم: ضمن بیان مواردی از دروغ‌های مجاز، مانند دروغ در جنگ، دروغ برای اصلاح، دروغ به زن و...، با استناد به احادیث و روایات تاریخی به نقد و بررسی آنها می‌پردازد.

کلید واژه‌ها: دروغ، دروغ مصلحت‌آمیز، اخلاق.



◁ ۷. **علی پور، مهدی.** ترجمه و نقد چهار فصل آخر کتاب *Quandaries and virtues* (against reductivism in Ethias)

تألیف ادموند پینکافس، استاد راهنما: دکتر محمد لکن‌هاوزن، ۱۳۷۹، ۲۵۳ ص. کتاب‌نامه: ص ۲۵۰-۲۵۳.

چکیده بخشی
از-



چکیده: این رساله ترجمه چهار فصل آخر از کتاب *Quandaries and virtues* اثر ادموند پینکافس است. در مقدمه این نوشتار، با نگاهی کلی به فلسفه اخلاق و تاریخ اخلاق فضیلت، به پاره‌ای از مزایا و نقایص کلی کتاب اشاره شده است.

نویسنده در این کتاب دو گونه روش دارد: ۱- ابتدا بیشتر با روش سلبی به دیدگاه‌ها و نظریه‌های اخلاق می‌پردازد و اغلب دیدگاه‌های اخلاقی درباره معیار صواب و خطای احکام اخلاقی را به نقد می‌کشانند. ۲- نویسنده با نگاهی اثباتی به دنبال در انداختن طرحی نو در مسائل اخلاقی است. وی با ارائه تعریف ابداعی از فضیلت، نظریه مختص به خود را در باب معیار صواب و خطای اعمال اخلاقی تبیین و اثبات می‌کند (فضیلت محوری از نوع کمال‌گرایی)، سپس در پی نیل به تعلیم و تربیت شایسته و صواب، بحث‌های مفصلی را طرح می‌کند.

این رساله، افزون بر ترجمه بخشی را به نقد نظر دیدگاه‌ها و توضیح و تبیین دیدگاه‌های نویسنده از منظر اخلاق اسلامی اختصاص داده است.



کلید واژه‌ها: اخلاق، فلسفه اخلاق، فضیلت، اخلاق فضیلت، کمال‌گرایی، فرا اخلاق.



◁ **۸. حسنی، حمیدرضا.** ترجمه و نقد پنج فصل اول کتاب *Quandaries and virtues against reductivism in ethics* اثر ادموند پینکافس است. استاد راهنما، دکتر محمد لگن‌هاوزن ۸۰-۱۳۷۹، ۲۲۱ ص، کتاب‌نامه: ص ۲۱۹-۲۲۱.

چکیده: این رساله ترجمه پنج فصل اول کتاب *Quandaries and virtues* اثر ادموند پینکافس است. در مقدمه این نوشتار با نگاهی کلی به فلسفه اخلاق و تاریخ فضیلت، برای تبیین بیشتر و دقیق‌تر دیدگاه اخلاقی پینکافس، نظریه جزئی‌گرایی اخلاقی بررسی می‌شود.

نویسنده در بخش اول کتاب، به نقد ادعاهای اغراق‌آمیزی که در دفاع از نظریه اخلاقی اظهار شده است، می‌پردازد. در بخش دوم که تنها یک فصل آن ترجمه شده است، نویسنده به تعریف فضیلت می‌پردازد و ضمن بیان تعاریف مختلفی که فیلسوفان اخلاق در این باره ارائه کرده‌اند، به نقد و بررسی آنها می‌نشیند، از جمله نظریه افرادی از جمله فون رایت، لستر هانت، موریس مندل بوم السریبر مکتب‌آورد و ... نقد و ارزیابی می‌شود.



این رساله، افزون بر ترجمه، بخشی را به توضیح و تبیین دیدگاه‌های نویسنده اختصاص داده است.



◁ **۹. عبیری، عباس.** اندیشه‌های فلسفی و کلامی ناصر خسرو، استاد راهنما: دکتر احمد بهشتی، ۷۸-۱۳۷۷، ۲۱۸ص، کتاب‌نامه: ص ۲۱۶-۲۱۸.
چکیده: این رساله در دو بخش تنظیم شده است:

در بخش اول، اعتقادات اصلی اسماعیلیان و تاریخ و منشأ پیدایش آنها و انشعابات آن و نیز سیر تحوّل ناصر خسرو، زندگی و آثار او بررسی شده است.
در بخش دوم، برخی از آرای فلسفی و کلامی ناصر خسرو از جمله جوهر و عرض، نیاز جهان به صانع، توحید، وحی، نبوت، امامت، معاد جسمانی و روحانی، جسم، حرکت و... نقد و بررسی می‌شود.



کلید واژه‌ها: اسماعیلیه، باطنیان، قرمطیان، شیعه‌ی سبئیه، جوهر، عرض، جسم، هیولا، صورت، حرکت، عقل، توحید، نبوت، امامت، وحی، معاد جسمانی، معاد روحانی، انسان، تناسخ، ثواب، عقاب.



◁ **۱۰. مرادزاده، شاهین.** اندیشه رؤیت خدا از دیدگاه متکلمان، فیلسوفان و عرفا، استاد راهنما: دکتر احمد عابدی، ۱۳۷۹، ۲۱۶ص، کتاب‌نامه: ۲۱۲-۲۱۶.

چکیده: اندیشه رؤیت خدا به عنوان رکن اصل اساسی دین، یعنی توحید به شمار می‌رود. در این رساله ابتدا واژه رؤیت و مضاهات و مضافات آن به جهت لغوی معناشناسی شده است؛ سپس پیشینه آن در ادیان الهی قبل از اسلام و زمینه‌های پیدایش این اندیشه در دین اسلام با توجه به آیات قرآن کریم و احادیث منسوب و مروی از پیامبر از قول شیعه و اهل سنت



بررسی شده است. هم چنین به طور جداگانه ضمن تفسیر و تعبیر مفسران مسلمان در ذیل آیات، روایات مربوط به رؤیت و برخی مضامین آن، مقایسه و تطبیقی میان دیدگاه‌های آنها صورت می‌گیرد. بخشی از رساله به نظرهای متکلمان، فلاسفه و عرفای مسلمان اعم از شیعه، اهل سنت و معتزله اختصاص داده شده است.



کلید واژه‌ها: رؤیت، سلبیه، مشاهده، نظر، دیدار دینی، قلب، حجاب، وجد، واقعه، محاضره، شهود، معاینه، تمثیل، کشف مکاشفه، تجلی.

